

Toimeenpanon valvontamekanismit kuntoon

Maria Lohela

Turku toimii Suomen 1.7.2013 alkaneen Itämeren valtioiden neuvoston puheenjohtajakauden päätteeksi Itämeren ympäristöministerikokouksen isäntäkaupunkina kesäkuussa. Huhtikuussa 2013 Pietarissa pidetyssä Itämeren huippukokouksessa sovittiin, että Turulla ja Suomella on suuri mahdollisuus olla mukana luomassa Itämeren alueelle poliittisia ja oikeudellisia mekanismeja, joiden avulla voidaan valvoa valtioiden velvoitteiden täyttymistä.

Tavoite puhtaasta ja elinvoimaisesta Itämerestä on alueen maiden yhteinen. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan valtioiden välistä luottamusta, vastavuoroisuutta ja tunnetta sopimusten pitävyydestä, mitä vastaa kansainvälisen oikeuden periaate pacta sunt servanda. Itämeren valtioiden neuvostolla (CBSS) ja muilla jo olemassa olevilla Itämeren alueen organisaatioilla on mahdollisuus toimia valvontamekanismina, jonka avulla Itämeren alueen valtioiden sitoumusten toteutumista voidaan seurata. Niiden tulisi auttaa määrittelemään se, mikä on jokaisen valtion legitiimi osa tavoitteiden täyttämässä. Valvontamekanismien avulla voidaan myös määrittää, milloin valtioiden toiminta on hyväksyttävää ja milloin ei.

Vastavuoroisuuden periaate tarkoittaa jaettua ymmärrystä siitä, minkälaisia toimenpiteitä valtioilta odotetaan ja miten keskinäiset yhteistyösopimukset vahvistetaan. Vastavuoroisuus vaatii myös täydellistä tietoisuutta siitä, miten toiset sopimuksen osapuolet ovat toimineet. Sopimusosapuolten määräysten noudattamisen valvonnan vaikeutuessa on vaara, että valtioiden välinen vastavuoroisuus muuttuu epäsäännölliseksi ja suhteettomaksi havaittuihin sopimusrikkomuksiin nähden.

Uskottavan vastavuoroisuuden ja toimivien valvontamekanismien luomiseksi ei tarvitse välttämättä rakentaa uutta, vaan tavoitteeseen voidaan yltää myös saattamalla olemassa olevat rakenteet tehokkaampaan käyttöön. Itämeren ympäristöyhteistyön kannalta keskeisin asia on poliittinen painoarvo, joka saa valtiot toimimaan yhdessä sovittujen periaatteiden mukaisesti. Itämeren valtioiden neuvosto alueen merkittävimpänä poliittisena instituutiona olisi sopiva areena arvioida saavutettuja tuloksia.

Valtioiden onnistumista yhdessä sovittujen asioiden toteuttamisessa tulisi arvioida Itämeren suojelukomission HELCOM:in tuottaman tiedon pohjalta. Sen päätehtävänä on jo tähän asti ollut valvoa Itämeren alueen suojelua koskevien sopimusten toteutusta, seurata Itämeren tilaa ja antaa merenkulun turvallisuutta ja haitallisten aineiden torjuntaa koskevia suosituksia. Se vastaa avomeriseurannasta ja tarkkailee mm. ravinteita ja rehevöitymistä, pohjien happitilannetta sekä pohjaeläimien esiintymistä.

Itämeren valtioiden neuvoston mahdollisuus olisi antaa HELCOM:in tuottamalle tiedolle merkittävä julkaisuareena.

Suomen olisi syytä antaa jo kesäkuussa Turussa pidettävälle Itämeren ympäristöministerikokoukselle lisää painoarvoa. Näkyvyyttä pitäisi antaa sekä HELCOM:in tulosten arvioimiselle että huhtikuussa 2013 Pietarissa pidetyssä Itämeri-huippukokouksessa sovittujen Itämeren pelastustyötavoitteiden väliaika-arviolle. Ympäristöministerikokouksen tulisi arvioida esimerkiksi sitä, miten Puola on edistynyt sitoumuksessaan rakentaa 30 000 kilometriä jäteviemäriverkostoa ja 177 jätevedenpuhdistamo ja nykyaikaistaa 569 vanhempaa puhdistamo kahdeksalla miljardilla eurolla. Tanska on sitoutunut panostamaan vuoteen 2015 mennessä noin kaksi miljardia euroa maatalouden päästöjä vähentävään Green Growth -ohjelmaan ja Venäjä on päättänyt vähentää jätemääriä ja ilman sekä veden pilaantumista yli prosentin vuodessa. Miten näissä tavoitteissa on onnistuttu? Lisäksi tulee arvioida, miten Ruotsi on edistynyt sitoumuksessaan nostaa rahoitusosuuttaan Pohjoismaiden investointipankin teknisen avun rahastossa Itämeren suojeleohjelman toteutumisen edistämiseksi ja miten Suomen tavoite parantaa Saaristomeren tilaa tehokkaasti vuoteen 2020 mennessä on lähtenyt käyntiin.

Maria Lohela,
kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).